

Książd Józef Majka (1918-1993). Życie i myśl,

RED. G. SOKOŁOWSKI, S. FEL, Lublin: Wydawnictwo KUL 2019,
ss. 246

W drugiej dekadzie XXI w. obchodziliśmy w Polsce dwie ważne rocznice: w 2016 r. – 1050. rocznicę chrztu naszego narodu, oraz w 2018 r. – 100. rocznicę odzyskania naszej narodowej i państwowej niepodległości. Do odnotowania jest także to, iż w 2018 r. 100-lecie swojego powstania obchodził Katolicki Uniwersytet Lubelski, zaś w środowisku teologicznym Wrocławia obchodzono 100. rocznicę urodzin i 25. rocznicę śmierci ks. prof. Józefa Majki (1918-1993), wybitnego znawcy katolickiej nauki społecznej. Środowisko wrocławskie postanowiło uczcić wspomniane rocznice ks. prof. Majki zorganizowaniem przez Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne, Papieski Wydział Teologiczny oraz Obserwatorium Społeczne we Wrocławiu konferencji naukowej pt. *Wokół osoby i dzieła ks. prof. Józefa Majki*. Konferencja odbyła się 28 maja 2018 r. w auli Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu. Materiały z tej konferencji, ubogacone kilkoma tekstami zamówionymi przez Redakcję, zostały opublikowane w prezentowanej tu pozycji książkowej. Zanim omówimy w skrócie zawartość treściową tej książki wydanej przez Wydawnictwo KUL, przypomnijmy krótko przebieg życia i sylwetkę jej głównego bohatera.

Ks. Józef Majka urodził się 31 maja 1918 r. w Suchorzowie, w pow. Tarnobrzeg, jako 13., najmłodsze dziecko w rodzinie chłopskiej. Do szkoły podstawowej uczęszczał najpierw w Suchorzowie, a potem w Baranowie Sandomierskim. Szkołę średnią rozpoczął w Mielcu. Po roku przeniósł się do Tarnowa, gdzie został przyjęty do Niższego Seminarium Diecezjalnego. Maturę złożył w II Państwowym Gimnazjum im. hetmana Jana Tarnowskiego (typu neoklasycznego) w 1937 r. W tym samym roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Po odbyciu pięcioletnich studiów filozoficzno-teologicznych, 8 sierpnia 1942 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk bp. Edwarda Komara, administratora apostolskiego diecezji tarnowskiej. Uciążliwości swojej drogi do kapłaństwa opisał w pięknych, niekonwencjonalnych wspomnieniach *Na krzywych liniach* (Rzym – Lublin 1993). Można dowiedzieć się z nich o domu rodzinnym, o latach dzieciństwa, o narodzinach powołania kapłańskiego, o pilnym studiowaniu nauk teologicznych i całej formacji kapłańskiej odbywanej w Wyższym Seminarium i w Instytucie Teologicznym w Tarnowie.

Po święceniach kapłańskich ks. Majka pracował jako wikariusz w trzech placówkach duszpasterskich: w Bieczu k. Gorlic (1942-1945), w Nawojowej k. Nowego Sącza (1945) oraz w Nowym Sączu (1945-1946). Doświadczenia z tych lat zawarł w wydanych już po śmierci wspomnieniach zatytułowanych *Olśnienia*. Z owych wspomnień dowiadujemy się, iż młody ks. Majka od pierwszych dni swojej kapłańskiej posługi był bardzo wrażliwy na sprawy społeczne i charytatywne. Być może to zadecydowało o powołaniu go w 1946 r. na kierownika Krajowej Centrali *Caritas* w Warszawie. Niedługo jednak dane mu było pełnić tę funkcję. W 1947 r. władze komunistyczne zlikwidowały organizację dobroczynną *Caritas*. Ks. Majka przeniósł się na studia społeczno-ekonomiczne na KUL do Lublina, kontynuując równocześnie studia teologiczne i filozoficzne. W 1950 r. uzyskał magisterium z teologii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz magisterium nauk społeczno-ekonomicznych na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych KUL. W 1952 r. uzyskał magisterium z filozofii chrześcijańskiej na Wydziale Filozoficznym KUL, w tym samym roku na tymże Wydziale zdobył doktorat z filozofii na podstawie pracy *Zagadnienie płac w świetle zasad katolickiego personalizmu*. W listopadzie tegoż roku podjął zajęcia dydaktyczne z zakresu katolickiej nauki społecznej na Wydziale Filozoficznym KUL. Wcześniej już prowadził zajęcia w Instytucie Teologicznym w Tarnowie. W 1957 r. ks. Majka został mianowany zastępcą profesora etyki społecznej na KUL-u. W listopadzie następnego roku odbył się na Wydziale Filozoficznym KUL jego przewód habilitacyjny w oparciu o rozprawę *Procent a lichwa w katolickiej nauce moralnej*. Działalność naukowo-dydaktyczną prowadził ks. Majka na KUL-u do 1971 r. W tym czasie był także wykładowcą na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie i we Wrocławiu. W 1970 r. na prośbę abp. Bolesława Kominka przeniósł się z Lublina do Wrocławia na Papieski Fakultet Teologiczny. Tu przez 18 lat pełnił funkcję rektora Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego i Papieskiego Fakultetu Teologicznego, prowadząc przy tym bogatą działalność naukowo-dydaktyczną i publicystyczną. Tu napisał i opublikował najważniejsze prace swego życia, które zadecydowały o jego autorytecie naukowym w dziedzinie socjologii religii i katolickiej nauki społecznej. W 1988 r. ks. Majka przeszedł na emeryturę. Prowadził jednak nadal działalność naukowo-dydaktyczną na Papieskim Fakultecie Teologicznym i ogłaszał dalsze swoje publikacje. Zmarł 19 marca 1993 r., w uroczystość św. Józefa, swego Patrona. Jego ciało spoczęło w grobowcu zasłużonych kapłanów na cmentarzu św. Wawrzyńca we Wrocławiu.

Prezentowana tu książka zawiera dwie główne części poprzedzone *Wstępem* i tekstem abp. Józefa Kupnego, metropolity wrocławskiego, zatytułowanym: *Jaka Polska? – projekt społeczności jutra* (s. 13-17). Dwie główne części książki noszą tytuł: *Kapłan i uczony – sylwetka i obszary aktywności* (s. 19-110) oraz *Z kręgu myśli naukowej ks. prof. Józefa Majki* (s. 111-239). Na końcu znajdujemy streszczenie w języku angielskim oraz noty o autorach (s. 141-246).

W pierwszej części książki redaktorzy zamieścili teksty czterech autorów, w których została zarysowana działalność naukowo-dydaktyczna, administracyjna i duszpastersko-społeczna ks. prof. Majki. Oto autorzy i tematy ich tekstów: ks. Piotr Bajor, *Tarnowskie lata księdza Józefa Majki* (s. 21-40), Marek Wódka OFM Conv., *Działalność naukowo-dydaktyczna i organizacyjna księdza prof. Józefa Majki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim* (s. 41-53), bp Ignacy Dec, *Ksiądz prof. Józef Majka jako rektor Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego i Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu* (s. 55-69) oraz ks. Grzegorz Sokołowski, *Aktywność księdza Józefa Majki w gremiach kościelnych i naukowych* (s. 71-110).

W drugiej części książki, zawierającej opracowania analizujące interdyscyplinarną spuściznę intelektualną ks. prof. Majki, znajdujemy teksty siedmiu autorów. Pierwszym z nich jest ks. Stanisław Fel, który w artykule *Katolicka nauka społeczna w ujęciu Józefa Majki* (s. 113-125) ukazuje specyfikę pojmowania katolickiej nauki społecznej, wyróżniając w niej trzy główne działy: historię katolickiej nauki społecznej, interpretację społecznego nauczania Kościoła oraz propozycje aplikacji teoretycznych ustaleń. Autor jest zdania, że cechą charakterystyczną ujęcia katolickiej nauki społecznej przez ks. Majkę są: personalizm, historyzm, empiryzm oraz praktycyzm.

Drugi artykuł, autorstwa Anieli Dylus, zatytułowany *Józefa Majki koncepcja etyki życia gospodarczego* (s. 127-144) prezentuje dorobek ks. prof. Majki w sektorze etyki gospodarczej. Autorka zwraca uwagę na oryginalność ujęcia etyki życia gospodarczego wrocławskiego profesora, którego cechą jest personalizm i zakotwiczenie w tradycji nauczana społecznego Kościoła.

Kolejny autor tej części, ks. Jan Mazur OSPPE, w artykule *Etyka społeczna i polityczna w rozumieniu księdza prof. Józefa Majki* (s. 145-153) zasadnie wykazuje, że etyka społeczna w ujęciu ks. Majki nie jest ideologią, lecz stanowi integralną część katolickiej nauki społecznej, z której czerpie przesłanki dla zasad i norm moralnych.

Następny autor, ks. Janusz Mariański, w artykule *Ksiądz Józef Majka pionierem polskiej socjologii religii* (s. 155-178) uzasadnia pogląd, że ks. Józef Majka w środowisku kościelnym był pierwszym socjologiem, który w okresie powojennym zajął się badaniami religii i religijności z socjologicznego punktu widzenia i że jako pierwszy zajął się socjologią pastoralną i socjologią parafii.

Przedmiotem następnego artykułu autorstwa ks. Jana Wała pt. *Wątki teologiczno-praktyczne w myśli księdza prof. dr. hab. Józefa Majki (1918-1993)* jest dorobek wrocławskiego uczonego w obszarze teologii pastoralnej. Krakowski pastoralista wykazuje, że teologia pastoralna w ujęciu ks. Majki oparta jest na mocnych fundamentach filozoficznych i teologicznych, bazuje na integralnej koncepcji człowieka, a także uwydatnia wymiar nadprzyrodzony działalności pastoralnej.

Ks. Piotr Mrzygłód w swoim artykule pt. *O źródłach i fundamentalnych ryśach personalistycznego filozofowania Józefa Majki* (s. 197-229) podjął refleksję nad

zapleczem filozoficznym katolickiej nauki społecznej uprawianej przez ks. Majkę. Zasadnie wskazał, że ks. Majka uprawiał katolicką naukę społeczną na fundamencie filozofii klasycznej, zwłaszcza na gruncie tomizmu egzystencjalnego. W niektórych rozważaniach stosował metodę fenomenologii. Nie obce mu też były przesłanki czerpane z zakresu socjologii, ekonomii i teologii. Autor zalicza ks. Majkę do przedstawicieli personalizmu i nazywa jego personalizm personalizmem teologicznym.

Ostatni tekst drugiej części prezentowanej tu książki przygotował ks. Stanisław Sadłoń. Nosi on tytuł *Józefa Majki diagnoza polskiego katolicyzmu z perspektywy współczesności* (s. 231-239). Autor w artykule przedstawia wyniki swoich badań nad specyfiką socjologicznego opisu polskiego katolicyzmu ks. Majki, podkreślając trafność jego diagnoz i prognoz. To sprawia, że mimo upływu czasu są one w wielu dziedzinach aktualne. Autor akcentuje wkład ks. Majki w wypracowanie pojęcia refleksyjności, kluczowego dla współczesnych nauk społecznych.

Zamykając tę prezentację, wyrażam serdeczną wdzięczność Papieskiemu Wydziałowi Teologicznemu we Wrocławiu i Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu za godne uczczenie 100. rocznicy urodzin i 25. rocznicy śmierci ks. prof. Józefa Majki, który nie tylko promował katolicką naukę społeczną w układzie nauk teologicznych, ale także przez swoje dokonania wniósł ogromny wkład w rozwój Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu.

Bp Ignacy Dec